

Insolvency Focus

červenec 2017

Vážení klienti a obchodní přátelé,

dne 1. 7. 2017 vstoupila v účinnost rozsáhlá novela insolvenčního zákona, která zásadním způsobem mění řadu aspektů insolvenčního řízení, od zajištění podmíněných pohledávek (včetně bankovních záruk), přes posouzení insolvenčních návrhů, až po oddlužení.

Novela, jejíž ambicí má být mimo jiné i lepší ochrana proti šikanózním návrhům věřitelů nebo vyjasnění, kdy je dlužník v úpadku, obsahuje i řadu změn, z nichž některé omezují dosavadní práva věřitelů.

Vzhledem k tomu, že novela významně ovlivní podobu insolvenčních řízení v České republice, připravili jsme pro Vás newsletter shrnující základní změny. Rádi Vám samozřejmě poskytneme podrobnější informace a zodpovíme Vaše případné dotazy. Proto se na nás můžete kdykoliv obrátit s jakýmkoli tématy, které vyžadují odbornou právní pomoc.

Za tým specialistů na insolvenční právo zdraví a užitečné čtení přeje

Petr Sprinz | Partner
Dušan Sedláček | Partner

Novela přináší větší jistotu (nejen) věřitelům z bankovních záruk

Se zahájením insolvenčního řízení je spojen mimo jiné ten účinek, že právo na uspokojení ze zajištění k majetku dlužníka nebo majetku náležejícímu do majetkové podstaty, lze nově nabyt pouze za podmínek insolvenčního zákona. Insolvenční zákon přitom předjímá nové nabytí práva na uspokojení ze zajištění jen ve formě úvěrového financování.

Uvedené pravidlo tzv. automatického moratoria v praxi vedlo k řadě sporů. Poměrně známý příklad takového sporu spočíval v otázce, zda jsou pro účely insolvenčního řízení v případě zástavního práva ke skladu předmětem zajištění nově uskladené položky. Nejvyšší soud v konkrétním případě správně rozhodl, že ano.

Související otázka vyvstala v kontextu zákona o konkursu a vyrovnání v konkursním řízení vedeném se společností ELMA - THERM. Nejvyšší soud z ustanovení zákona o konkursu a vyrovnání dovodil, že banka nemá právo na uspokojení své pohledávky vůči úpadci ze zástavy, pokud plnila podle bankovní záruky vystavené ve prospěch úpadce až po prohlášení konkursu na jeho majetek, byť zástavní právo zajišťující bankovní záruku bylo zapsáno do katastru nemovitostí před prohlášením konkursu.

Insolvenční praxe se obávala, že Nejvyšší soud by ke stejnému závěru došel i při výkladu podobných pravidel

insolvenčního zákona. Naši klienti skutečně čelili stavu, kdy jim insolvenční správci s odkazem na rozhodnutí ELMA – THERM začali popírat podmíněné pohledávky. V tomto kontextu má však novela uvedené rozhodnutí překonat.

Novela totiž výslovně uvádí, že právo na uspokojení ze zajištění náleží v případě podmíněné pohledávky i tehdy, dojde-li ke splnění odkládací podmínky pro vznik takové pohledávky až po zahájení insolvenčního řízení. Obdobně se má toto pravidlo uplatnit také pro zajištěné budoucí pohledávky, které vzniknou až po zahájení insolvenčního řízení.

Přestože máme za to, že rozsudek Nejvyššího soudu ELMA – THERM je spíše excesem a spočívá na nesprávném hmotněprávním posouzení okamžiku vzniku zástavního práva, lze řešení nastalého problému spíše uvítat. Jestliže by totiž názor přijatý Nejvyšším soudem převládl, poskytování bankovních záruk by bylo zásadním způsobem ohroženo. V praxi již přitom v několika případech v reakci na novelu insolvenční správci vzali popření zajištění našich klientů zpět, což v tomto ohledu dokládá dosavadní spíše pozitivní reakci na nová pravidla.

Insolvency Focus

červenec 2017

Mezera krytí přináší nové pojetí úpadku

Novela insolvenčního zákona přináší novinku k vymezení pojetí úpadku ve formě tzv. mezery krytí. Nově bude moci dlužník, který je podnikatelem a vede účetnictví, doložit, že je schopen plnit své splatné peněžité závazky tím, že prokáže dostatečnou výši svých disponibilních zdrojů anebo doloží, že je schopen si v krátké budoucnosti tyto zdroje zajistit. Mezera krytí tak v dané souvislosti představuje, zjednodušeně řečeno, nedostatek disponibilních zdrojů pro úhradu splatných závazků.

Inspirace v německém pojetí úpadku

Mezera krytí byla do novely insolvenčního zákona přidána poslancekým pozměňovacím návrhem. Koncepte přitom vychází zřejmě z německého pojetí úpadku. V německém právním řádu je mezera krytí chápána jako jeden z prostředků zjištění úpadku dlužníka. Pokud totiž disponibilní zdroje dlužníka přesahují jeho splatné závazky, neexistuje mezera krytí, a dlužník není v úpadku ve formě platební neschopnosti.

Dle německé úpravy dále platí, že pokud mezera krytí existuje a je možné ji uzavřít do tří týdnů, z pohledu německého práva se jedná o tzv. platební zdržnutí, tedy o situaci, kdy je dlužník zpravidla schopen svůj dočasný nedostatek likvidity překlenout vlastními silami. Pokud však i po třech týdnech přesahuje poměr splatných závazků dlužníka a jeho disponibilních zdrojů deset procent a současně se nedá očekávat (s pravděpodobností hraničící s jistotou) uzavření této mezery krytí v krátké budoucnosti, má se za to, že je dlužník v úpadku.

Německé pojetí tak vychází spíše z tzv. pozitivní definice úpadku, když prostřednictvím institutu mezery krytí dává možnost dotčeným subjektům posoudit relativně přehledným způsobem skutečnost, zda se dlužník nachází v úpadku, či jen přechodně řeší svůj nedostatek likvidity.

Mezera krytí v podmínkách českého právního řádu

České pojetí mezery krytí je však oproti německé koncepci postaveno na tzv. „negativní“ definici pojetí úpadku. Konkrétně spočívá v zavedení právní domněnky, že podnikatel, který vede účetnictví, je schopen plnit své peněžité závazky, jestliže rozdíl jeho splatných peněžitých závazků a disponibilních prostředků (mezera krytí) představuje méně než desetinu jeho splatných peněžitých závazků anebo pokud výhled vývoje likvidity osvědčuje, že mezera krytí klesne v příslušném období pod jednu desetinu výše

jeho splatných peněžitých závazků. Oproti německé úpravě se tak dá očekávat, že pojetí mezery krytí v českém právním řádu bude sloužit především dlužníkům. Pro ně totiž bude představovat další nástroj k odvrácení rozhodnutí o jejich úpadku.

Úprava mezery krytí má dopadat na situace, kdy dlužník nebude schopen dočasně (např. z důvodu dočasné druhotné platební neschopnosti) uhradit své splatné závazky. Základním principem navrhované právní úpravy je skutečnost, že přechodný nedostatek likvidity nezakládá bez dalšího rovněž nesolventnost podnikatele. Otázkou v dané věci v principu zůstává, jak dlouhé má být toto přechodné období nedostatku likvidních prostředků. Pokud by totiž bylo na jednu stranu příliš krátké, mohla by mezera krytí ztratit svůj smysl, jelikož případné vyjednání doplnění disponibilních prostředků (např. formou provozního financování ze strany banky) nemusí být operativní záležitostí. Na druhou stranu, pokud by toto období bylo příliš dlouhé, mohlo by dojít k nereálným očekáváním podnikatelů a k nepřesnostem při sestavování výhledu vývoje likvidity. Fakticky by tak mohlo pouze docházet k oddalování zjištění úpadku ke škodě věřitelů.

Výkaz stavu likvidity a výhled vývoje likvidity

Zákon stanoví, že výši disponibilních prostředků a splatných závazků (tedy tzv. výkaz stavu likvidity) bude moci podnikatel sestavit podle podmínek stanovených prováděcím předpisem. Tento prováděcí předpis současně stanoví podmínky pro konstrukci odhadu budoucího vývoje disponibilních prostředků a splatných závazků (tedy tzv. výhled vývoje likvidity).

V prováděcím předpise jsou tak obsaženy metodické pokyny pro zpracování uvedených výkazů a rovněž i období, na které lze výhled vývoje likvidity sestavit. Výhled likvidity bude možné sestavit až na osm týdnů od zpracování výkazu stavu likvidity či na dvanáct týdnů, pokud je výhled sestavován od jiného data. Výjimečně půjde toto období prodloužit o další čtyři týdny.

Zpracovatelem uvedených výkazů může být pouze statutární auditor nebo auditorská společnost, znalec s oprávněním pro obor ekonomika (odvětví účetní evidence) nebo znalecký ústav pro obor ekonomika¹ anebo osoba, která se zabývá ekonomickým poradenstvím v oblasti insolvenční a restrukturalizací (splňující podmínky stanovené zvláštním právním předpisem).

¹ U znaleckých ústavů se neuvádí odvětví specializace, protože je okruh oprávněných osob v tomto případě paradoxně mnohem širší než u znalců.

Insolvency Focus

červenec 2017

Výhled do budoucna

Oproti německé koncepci je zřejmé, že pojetí v českém právním řádu má za cíl zejména pomoci dlužníkům s přechodným problémem nedostatku likvidity. Nová úprava má předejít tomu, aby bylo u takovýchto dlužníků rozhodnuto o úpadku v situaci, kdy by takové rozhodnutí bylo fakticky spíše škodlivé. Česká úprava je navíc oproti německé vůči dlužníkům mnohem benevolentnější, neboť místo přechodné doby v délce tří týdnů poskytuje až šestnáctitýdenní období, ve kterém mohou překlenout svůj nedostatek likvidity. Zkušení znalci z oboru již nyní vznášejí otázky nad tím, zda vůbec bude objektivně možné precizně predikovat

vývoj likvidity na tak dlouhé období, a zda dlužník, který není schopen mezeru krytí uzavřít do tří či šesti týdnů, se již skutečně nenachází ve faktickém úpadku.

Zároveň máme za to, že ponechání konkretizace podmínek úpadku podzákoně normě není koncepčně ideálním řešením. Jednoduchost častého měnění podzákoně normy společně s poměrně složitým vymezením úpadku v zákoně může totiž přinést menší právní jistotu ohledně okamžiku úpadku. Vymezení úpadku by přitom jako základní otázka insolvenčního práva mělo být zcela jednoznačné. Sporných otázek však vyvstává daleko více.

Novela insolvenčního zákona se snaží zamezit bezdůvodnému podávání insolvenčních návrhů – cena však může být příliš vysoká

Jedním z velice závažných nešvarů spojených s insolvenčním řízením v České republice je podávání tzv. šikanózních insolvenčních návrhů. Za šikanózní jsou přitom obecně označovány takové návrhy, které fakticky sledují jiný cíl, než je řešení úpadku dlužníka. Takové návrhy jsou často podávány proti finančně zcela zdravým subjektům za účelem jejich poškození u jejich obchodních partnerů a zákazníků. Kvůli účinkům spojeným se zahájením insolvenčního řízení může insolvenční návrh podaný proti finančně zdravému subjektu napáchat nemalé škody a mnohdy i vyústit v jeho faktický úpadek. Zákonodárce aktuálně přijatou novelou navazuje na tzv. antišikanózní novelu a pokouší se podávání šikanózních insolvenčních návrhů a negativní vlivy s nimi spojené ještě více omezit.

Obligaturní předběžné posouzení insolvenčního návrhu

Velká část negativních důsledků šikanózních insolvenčních návrhů vychází z toho, že insolvenční řízení je v České republice vedeno v zásadě veřejně. O zahájení insolvenčního řízení se může kdokoli okamžitě dozvědět z insolvenčního rejstříku. Mnozí podnikatelé navíc mají nastaveny vnitřní mechanismy, které je na zahájení insolvenčního řízení s jejich obchodním partnerem či dlužníkem okamžitě upozorní.

Doposud platilo, že insolvenční soud byl bez dalšího povinen zveřejnit v insolvenčním rejstříku vyhlášku o zahájení insolvenčního řízení, a to do dvou hodin od okamžiku, kdy mu byl insolvenční návrh doručen. Takové pravidlo však bude nově platit pouze pro dlužnické insolvenční návrhy.

Pro věřitelské insolvenční návrhy se nově zavádí tzv. obligaturní předběžné posouzení. Podle něj bude soud muset nejprve posoudit, zda nejsou dány důvody, pro které by bylo možné insolvenční návrh odmítnout pro jeho zjevnou bezdůvodnost. Insolvenční návrh soud zveřejní v insolvenčním rejstříku teprve tehdy, jestliže na základě předběžného posouzení neshledá žádné důvody pro odmítnutí insolvenčního návrhu pro jeho zjevnou bezdůvodnost. Učinit tak přitom bude muset nejpozději do konce pracovního dne, který nejbližší následuje po dni, kdy k němu byl insolvenční návrh podán. V praxi to znamená, že po určitou dobu bude vedeno insolvenční řízení, aniž by se o něm mohla veřejnost dozvědět, a insolvenční řízení částečně ztratí doposud intenzivní prvek transparentnosti.

Naše zkušenosti nicméně napovídají, že důvod pro odmítnutí pro zjevnou bezdůvodnost je naplněn spíše sporadicky. Novela tak v tomto ohledu podle našeho názoru nepomůže proti alespoň částečně sofistikovaným navrhovatelům.

Insolvenční návrh bude moci odmítnout i místně nepříslušný soud

Šikanózní navrhovatelé dosud insolvenční návrhy často záměrně podávali k místně nepříslušným soudům. Místně nepříslušný soud přitom zpravidla nečinil žádné kroky dříve, než byla pravomocně vyřešena otázka místní příslušnosti. Neoprávněně zahájená a zjevně bezdůvodná insolvenční řízení se tak protáhla i o řadu týdnů, než odvolací soud rozhodl o místní příslušnosti.

Insolvency Focus

červenec 2017

V reakci na tento stav novela výslovně umožňuje soudu, u kterého řízení zrovna probíhá, učinit ještě před rozhodnutím o místní příslušnosti opatření, která nesnesou odkladu. Takto může soud rozhodnout například o tom, že se insolvenční návrh a jiné dokumenty v insolvenčním rejstříku nezveřejňují, a může také insolvenční návrh odmítnout, a to ať už pro jeho formální vady, nebo pro jeho zjevnou bezdůvodnost.

Zvýšení sankce za podání zjevně bezdůvodného návrhu

Dalším opatřením, které by mělo odradit potenciální škůdce od podávání šikanózních insolvenčních návrhů, je zvýšení pokuty za podání takového návrhu. Dosavadní poměrně nízká pokuta v maximální výši 50.000 Kč se zvyšuje na maximální výši 500.000 Kč, kterou již lze vnímat za více odpovídající. Nemajetné nebo jinak účelově založené entity však sankce zcela jistě neodradí od podání zjevně bezdůvodných insolvenčních návrhů.

Požadavek prokázání splatné pohledávky navrhovatele za dlužníkem

Insolvenční navrhovatel musí osvědčit svoji pohledávku za dlužníkem a k insolvenčnímu návrhu připojit její přihlášku.

Nezřídkou se však jedná o pochybné nebo fiktivní pohledávky. Zákonodárce tak rovněž chce předejít tomu, aby insolvenční návrhy byly podávány na základě smyšlených pohledávek.

V případech, že půjde o navrhovatele, který vede účetnictví nebo daňovou evidenci ve smyslu zákona o daních z příjmů, a insolvenční návrh bude směřovat proti dlužníku, který je právnickou osobou, musí navrhovatel svou pohledávku nově osvědčit tak, že soudu předloží uznání dluhu s ověřeným podpisem dlužníka, vykonatelné rozhodnutí, notářský zápis se svolením k vykonatelnosti nebo potvrzení audítora, soudního znalce nebo daňového poradce o tom, že navrhovatel o pohledávce účtuje. Jestliže navrhovatel tuto svou povinnost nesplní, soud insolvenční návrh zamítne.

Toto opatření zcela jistě povede ke ztížení postavení věřitelů, ať už půjde na jejich straně o pochybné nebo legitimní vymáhání pohledávek. S institucionálními věřiteli již nyní diskutujeme, jak optimálně splnit nový požadavek. Vzhledem k možnosti jej obejít ze strany šikanózních navrhovatelů však celospolečenské náklady uvedené novinky mohou převýšit její přínosy.

Pravidla o hlasovacích právech doznají velkých změn

Insolvenční zákon oproti předchozímu zákonu o konkursu a vyrovnání značně posílil pozici věřitelů. Postavení věřitele přitom zásadně odráží jeho hlasovací práva, prostřednictvím kterých může ovlivnit nespočet rozhodování. Uplatnění hlasovacích práv a jejich sílu jsme měli s našimi klienty možnost otestovat zejména v rámci komplikovaných insolvenčních řízení.

V praxi přitom vzniká řada sporných otázek, a to například zda může hlasovat věřitel s popřenou nebo dosud nepřezkoumanou pohledávkou či zda může hlasovat věřitel spřízněný s dlužníkem. V této souvislosti nemohou uniknout pozornosti nová pravidla ohledně hlasovacích práv.

Nová úprava hlasovacích práv u sporných pohledávek

Insolvenční praxe čelí složitým otázkám, a to do jaké míry přiznat hlasovací práva věřitelům s pohledávkami, se kterými tato práva nejsou spjata automaticky. Do přijetí novely soudy rozhodovaly o hlasovacích právech věřitelů na schůzi věřitelů zpravidla bez dostatečné přípravy. Z naší zkušenosti však víme, že ne vždy bylo rozhodnutí soudu správné či přinejmenším alespoň přesvědčivě odůvodněné.

Novela se snaží tomuto stavu čelit tak, že se v maximální možné míře snaží předejít rozhodování soudu bez toho, aby měl soudce možnost se na rozhodování náležitě připravit. Věřitelé, kteří budou žádat o přiznání hlasovacích práv, jsou nově povinni podat příslušný návrh v sedmidenní lhůtě před jednáním schůze věřitelů. Tato lhůta nicméně neskončí dříve než pět dní po zveřejnění seznamu přihlášených pohledávek v insolvenčním rejstříku. Ze seznamu totiž nově musí být možné dovodit, v jaké míře může věřitel hlasovat. Skutečností rozhodné pro hlasovací právo lze doplnit a důkazy k jejich osvědčení insolvenčnímu soudu předložit nejpozději dva pracovní dny před schůzí věřitelů. Věřitelům, kteří chtějí využít svá hlasovací práva, tak lze jedině doporučit, aby pečlivě hlídali insolvenční rejstřík.

Nová úprava zákazu hlasování zejména u věřitelů spřízněných s dlužníkem

Původně přijatá koncepce insolvenčního zákona předjímal, že s výjimkou volby věřitelského výboru nesměl žádný z věřitelů hlasovat ve vlastní věci nebo ve věci osoby věřiteli blízké anebo osoby, která tvoří s věřitelem koncern („věřitel spřízněný s dlužníkem“). Z pohledu věřitelů spřízněných

Insolvency Focus

červenec 2017

s dlužníkem přitom došlo s účinností od 1. ledna 2014 k přijetí zcela opačného přístupu: ve věci osob spřízněných s dlužníkem mohl věřitel hlasovat, ledaže to zákon výslovně zakázal. Uvedené pojetí však nezůstalo zachováno příliš dlouho. K 1. červenci 2017 zákonodárce zavedl celou řadu poměrně komplikovaných pravidel.

Omezení se dotknou především věřitelů spřízněných s dlužníkem. Ti totiž na schůzi věřitelů nebudou moci hlasovat vůbec, ledaže zákon stanoví jinak. Výjimkou bude zejména situace, kdy tak za předem stanovených podmínek rozhodne na návrh insolvenční soud.

Zákaz hlasování dále dopadne na vymezené otázky střetu zájmů i na straně jiných než spřízněných věřitelů. Půjde zejména o hlasování, kdy by věřitel hlasoval o nabytí majetku ve svůj prospěch nebo ve prospěch osoby, která je s ním v koncernu.

Další novinkou je, že na předem podaný návrh bude moci za přísných podmínek rozhodnout soud ve vztahu ke konkrétní otázce a konkrétnímu věřiteli o zákazu hlasovat pro případy, kdy zákon hlasovací právo věřiteli neodjímá. Obdobně bude moci naopak insolvenční soud přiznat hlasovací právo věřiteli v případě, kdy platí obecný zákaz. Insolvenční soudy tak získají mocný nástroj, který snad v praxi bude citlivě využit.

Povinnost doložit skutečného majitele

Související změnu představuje nová povinnost u těch věřitelů, kteří pohledávku za dlužníkem nabyli v posledních šesti měsících před zahájením insolvenčního řízení nebo po jeho zahájení. Povinnost spočívá v nutnosti doložit skutečného majitele postoupené pohledávky čestným prohlášením přiloženým k přihlášce pohledávky. Prokazování skutečného majitele má přispět k případnému odhalení věřitelů spjatých s dlužníkem. Zákonodárce se tak snaží zamezit účelovým převodům pohledávek na zdánlivě neutrální osobu pro překlenutí střetu zájmů a zákazu hlasování.

Dokud čestné prohlášení nebude doloženo, věřitel nebude moci vykonávat hlasovací práva. Verifikovat soulad čestného prohlášení s realitou bude primárně insolvenční správce. Ostatní věřitelé však budou moci poskytnout správci či insolvenčnímu soudu informace vztahující se k případné nepravdivosti prohlášení.

Nová povinnost se bude vztahovat pouze na právnické osoby a na pohledávky vyšší než 10.000 eur. Povinnost se naopak nebude vztahovat na některé případy stanovené zákonem o opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, na který touto změnou novela navazuje.

Praxe však naznačuje, že diskutovaná novinka, kterou bude možné do větší či menší míry obejít, k naplnění svého cíle nepovede.

Oddlužení v novém kabátě přináší řadu omezení nejen na straně věřitelů

Oddlužení je zdaleka nejčastějším způsobem řešení úpadku podle českého insolvenčního práva. Jen za rok 2016 bylo podle statistik podáno 26 482 insolvenčních návrhů s návrhem na povolení oddlužení, což odpovídá zhruba 90 % všech insolvenčních návrhů. Při stávajícím počtu personálu na straně soudů však vysoké množství případů oddlužení soudy značně zatěžuje. Novela si v tomto ohledu klade za cíl mimo jiné ulehčit soudům od práce. Na vybrané novinky, které se dotknou nejen práv věřitelů, upozorňujeme níže.

Změna koncepce přezkumu pohledávek a zavedení zprávy pro oddlužení

Jednou z novinek u oddlužení je přenesení přezkumných jednání z insolvenčních soudů na insolvenční správce. Insolvenční správce přihlášené pohledávky nově

přezkoumá mimo soudní jednání, přičemž výstupem bude zpráva o přezkumu. Jinak řečeno, soudní jednání ohledně přezkumu, na které byli věřitelé zvyklí, odpadá a je nově nahrazeno vypracováním zprávy o přezkumu.

Klíčovým dokumentem oddlužení se dále stává tzv. zpráva pro oddlužení, kterou vypracovává a předkládá insolvenční správce společně se zprávou o přezkumu. Pro věřitele je zpráva pro oddlužení důležitým podkladem pro jejich další aktivitu v řízení. Jejím obsahem je totiž mimo jiné doporučení způsobu oddlužení, předpokládaná míra uspokojení věřitelů, informace, zda existuje skutečnost bránící schválení oddlužení, jakož i další pro věřitele relevantní informace.

Proti uvedeným zprávám mohou věřitelé podat námítky, o kterých rozhodne soud. K podání námitek je však stanovena krátká lhůta sedmi dnů ode dne zveřejnění zprávy

Insolvency Focus

červenec 2017

v insolvenčním rejstříku. Aktivním věřitelům lze doporučit, aby bedlivě sledovali nově zveřejněné dokumenty v insolvenčním rejstříku a nepropásali velmi krátkou lhůtu k podání námitek.

V tomto ohledu může vzniknout otázka, zda námitky podané po lhůtě může soud vždy ignorovat. Máme za to, že nikoli. Jednou z námitek, kterou věřitelé dodnes často vznášeli, je nepoctivost záměru na straně dlužníka. Pokud přitom vyjde na základě námitek věřitele najevo okolnost nepoctivosti, měl by ji soud posoudit přinejmenším jako podnět a zohlednit ji v rámci rozhodování o schválení oddlužení navzdory případnému uplynutí lhůty pro podání námitek.

Schůze věřitelů se nově koná jen na návrh tzv. dvojí většiny věřitelů

Další omezení dopadne na věřitele v souvislosti s konáním schůze věřitelů. Schůze věřitelů, která mimo jiné rozhoduje o způsobu oddlužení a která dosud navazovala na přezkumné jednání, se nově svolá pouze na základě návrhu tzv. dvojí většiny věřitelů (tj. nadpoloviční většiny všech věřitelů, kteří mají zároveň nadpoloviční většinu přihlášených pohledávek). Návrh na konání schůze věřitelů musí být podán do sedmi dní od zveřejnění zprávy o přezkumu a zprávy o oddlužení. Novela v tomto směru reaguje na to, že věřitelé nemají zpravidla zájem se schůzí zúčastnit.

Aktivním věřitelům lze nicméně doporučit, aby o způsobu oddlužení hlasovali alespoň distančně prostřednictvím hlasovacích lístků. V této souvislosti podotýkáme, že novela v zásadě přejímá rozhodovací praxi soudů o možné kombinaci způsobů řešení oddlužení. Se souhlasem dlužníka a k návrhu insolvenčního správce lze provést oddlužení zpeněžením (části) majetkové podstaty se splátkovým kalendářem.

Omezená možnost odvolat ustanoveného insolvenčního správce

Práva věřitelů jsou dotčena i ve vztahu k odvolání a ustanovení nového insolvenčního správce. Nově nebude pro přijetí usnesení schůze věřitelů u oddlužení postačovat hlasovací kvorum počítané podle výše pohledávek, ale bude zapotřebí shora uvedené dvojí většiny vázané jak na výši pohledávek, tak i na počet věřitelů. Převolba insolvenčního správce tak bude po novele podle našeho názoru spíše výjimečná. Sestavit potřebnou koalici věřitelů bude totiž zpravidla v praxi obtížné, a to i vzhledem k velice časté a často i poměrně racionální neaktivitě věřitelů v oddlužení.

Opuštění automatické přeměny oddlužení v konkurs

Novela dále počítá s tím, že pokud oddlužení selže, nebude automaticky přeměněno v konkurs, jak tomu bylo dosud. Pokud insolvenční soud oddlužení neschválí, návrh na povolení oddlužení bude odmítnut či návrh bude vzat zpět, bude prohlášen konkurs jen tehdy, nebude-li, zjednodušeně řečeno, na náklady státu. Základním kritériem přitom obecně je, zda je majetek dlužníka pro uspokojení věřitelů zcela nepostačující.

Požadavek odůvodnit nesouhlas s oddlužením podnikatelských dluhů

Novela zasahuje i do pravidel oddlužení dlužníků s dluhy z podnikání. Pokud bude chtít věřitel s pohledávkou z podnikání proti oddlužení brojit, bude muset nově již společně s podáním přihlášky své pohledávky tento svůj negativní postoj vyjádřit a současně jej odůvodnit. Jinak řečeno, nelze jako dosud čekat na konání schůze věřitelů, která se zásadně nebude svolávat (viz shora). Novinka nicméně vyvolává několik nejasností, a to např. do jaké míry mohou soudy stanoviska věřitelů přehodnocovat.

Okruh osob oprávněných sepsat a podat návrh na povolení oddlužení je omezen

Pro dlužníky je patrně nejvýznamnější změnou pravidlo, že návrhy na povolení oddlužení budou muset být obligatorně sepsány a za dlužníka podány advokátem, notářem, soudním exekutorem, insolvenčním správcem nebo akreditovanou osobou. Sám dlužník nebude bez dalšího zásadně oprávněn návrh na povolení oddlužení podat. Současně je novelou limitována odměna za sepsání a podání návrhů, a to na částku 4.000,- Kč bez DPH, resp. 6.000 Kč bez DPH u společného oddlužení manželů. Akreditované osoby nebudou moci dlužníkům účtovat žádné poplatky.

Těmito změnami je sledován zejména boj proti nekvalifikovaným poskytovatelům služeb v oddlužení.

Změny u insolvenčních správců

Zásadní změny neminuly ani insolvenční správce. Kromě shora uvedené snahy přenést více agendy na insolvenčního správce, jsou insolvenční správci nově ustanoveni ze seznamů vedených pro obvod krajských soudů, namísto podle okresních soudů. Lze tak očekávat, že dojde k hromadnému rušení provozoven insolvenčních správců. V rámci novely zákona o insolvenčních správcích je nadto citelně posílen dohled Ministerstva spravedlnosti nad insolvenčními správci a sankce za správní delikty jsou razantně zvýšeny.

Insolvency Focus

červenec 2017

Další změny pravidel oddlužení

Výše uvedený výčet změn ukazuje, že novela výrazným způsobem zasahuje do pravidel oddlužení. Aktuální diskuze naznačují, že novela nebude posledním legislativním zásahem. Ministerstvo spravedlnosti předložilo návrh novely, který měl mimo jiné odstranit stávající zákonný požadavek

na úhradu minimálně 30 % nezajištěných dluhů a zpřístupnit oddlužení většímu okruhu osob. Ačkoli je téměř jisté, že návrh novely v tomto volebním období nezíská potřebnou podporu, není vyloučeno, že dříve či později dozná právní úprava oddlužení dalších změn.

Na co dalšího by si měli klienti dát pozor aneb neúplný výčet dalších novinek

Shora uvedený výčet změn zdaleka nepředstavuje jediné změny, na které by se naši klienti měli připravit. Níže stručně doplňujeme další vybrané novinky.

■ Povinná elektronická komunikace se soudy

Dosud mohli věřitelé komunikovat se soudy elektronicky i listinnou formou. Nově však osoby s povinně zřízenou datovou schránkou musí zásadně posílat svá podání, včetně příloh, do datové schránky soudu nebo v elektronické podobě podepsané uznávaným elektronickým podpisem.

■ Doložení změny v osobě věřitele

Klienti mají nezdědka zájem nabyt pohledávku jiného věřitele s cílem posílit svoji pozici v insolvenčním řízení. Jednou z novinek je, že návrh na změnu v osobě věřitele bude možné podat pouze na stanoveném formuláři. Prodlužuje se současně lhůta, ve které soud o návrhu musí rozhodnout, a to na tři pracovní dny. Doposud platila třídní lhůta bez zohlednění, zda šlo o pracovní dny či o dny pracovního klidu.

■ Povinné složení zálohy s podáním věřitelského insolvenčního návrhu

V souvislosti s podáním věřitelského insolvenčního návrhu bude se stanovenými výjimkami spojena povinnost složit zálohu. Výše zálohy je 10.000 Kč, resp. 50.000 Kč v závislosti na osobě dlužníka. Záloha musí být přitom uhrazena již při podání insolvenčního návrhu.

■ Právo věřitelů odvolat insolvenčního správce v případě selhání tzv. předbalené reorganizace

Tzv. předbalená reorganizace představuje jedinou možnost, kdy je možné dopředu vybrat insolvenčního správce. Předbalená reorganizace byla pohříchu častokrát k tomuto cíli zneužita, ačkoli nebylo doslova co reorganizovat. Zvolený insolvenční správce totiž zůstal ve své pozici i po přeměně reorganizace v konkurs. V reakci na tento stav novela věřitelům umožňuje rozhodnout o odvolání ustanoveného insolvenčního správce, a potažmo o volbě jeho nástupce, na nejbližší schůzi věřitelů po případné přeměně předbalené reorganizace v konkurs.

■ Možnost napadení smlouvy o zpeněžení mimo dražbu po lhůtě tří měsíců od jejího zveřejnění

Nezdědka jsme klientům radili ve věci nabytí majetku v rámci insolvenčního řízení. Složitější dokumentace v případě prodeje mimo dražbu předjímala mnohdy složení peněz do úschovy s jejich uvolněním insolvenčnímu správci po uplynutí tříměsíční lhůty pro napadení platnosti uzavření smlouvy, která běží ode dne zveřejnění smlouvy v insolvenčním rejstříku. Novela částečně zasáhne do právní jistoty nabyvatelů, neboť předjímá prolomení této lhůty.

Autoři:

Petr Sprinz | Partner

Dušan Sedláček | Partner

Jiří Rahm | Advokát

Lukáš Novopacký | Advokát

Petr Chytil | Advokátní koncipient

ÚSPĚCH SPOJUJE

Náš tým

180 právníků | 500 spolupracovníků

Naši klienti

1 000 klientů | 70 největších světových společností z Fortune 500
50 společností z Czech Top 100 | 7 společností z Czech Top 10

Mezinárodní dosah

Právní poradenství
ve více než 80 zemích světa
ve 12 světových jazycích
až 70% případů zahrnuje mezinárodní prvek

www.havelholasek.cz

PRAHA

Florentinum, recepce A
Na Florenci 2116/15
110 00 Praha 1
Česká republika
Tel.: +420 255 000 111
Fax: +420 255 000 110

BRNO

Titanium Business Complex
Nové sady 996/25
602 00 Brno
Česká republika
Tel.: +420 545 423 420
Fax: +420 545 423 421

OSTRAVA

ve spolupráci s AK FORLEX
Poděbradova 2738/16
702 00 Ostrava
Česká republika
Tel.: +420 596 110 300
Fax: +420 596 110 420

BRATISLAVA

Centrum Zuckermandel
Žižkova 7803/9
811 02 Bratislava
Slovenská republika
Tel.: +421 232 113 900
Fax: +421 232 113 901